

Integruotas projektas “Rudens lygiadienis”

Klasės: 1-4

Tema: „Rudens lygiadienio šventinės apeigos“

Ugdymo(si) situacija.

Pasaulio pažinimo pamokose vaikai stebi gamtos pokyčius priklausomai nuo metų laikų, susipažįsta su mėnulio fazėmis bei dienos ir nakties laiko trukme, aptaria žmonių nuveiktus darbus laukuose ir soduose. Lietuvių kalbos pamokose skaito istorinius tekstus apie Baltų vienybės dieną. Dailės ir technologijų pamokose mokiniai susipažįsta su Baltų ženklais. Naudodami įvairias gamtines medžiagas ir priemones kūrybiškai juos pavaizduoja, sukurdami mozaikas kieme. Muzikos ir šokių pamokose mokosi tautinių šokių, žaidimų, ratelių, dainų, kuriose vyrauja rudens darbų pabaigtuvių tema. Integruotų veiklų baigiamasis renginys vyksta visoms klasėms kartu mokyklos kieme.

Uždaviniai. Mokiniai, dalyvaudami integruotose veiklose, geriau susipažįsta su Rudens lygiadienio apeigomis, suvokia baltų simbolių prasmę ir mokosi juos pavaizduoti.

Reikalingos priemonės:

Iš gamtinė medžiagos pagaminti Baltų ženklai, ąsotis, rankšluostis, vanduo, grūdai/javų varpos, gira, duonos kepaliukas, rudens gėrybių gamtinė medžiaga, katilas arbatai virti, aukuras, šiaudinio ožio skulptūra.

Įvadinė dalis

Mokyklos kieme renkasi visų klasių vaikai, mokytojai. Kiekviena klasė pasipuošia savo buvimo šventėje vieta. Iš gamtos gėrybių dėlioja Baltų simbolius: saulę, ugnį, žvaigždę, lietu, dangų, žemę ir kitus ženklus.

Visi sustojame bendrame rate. Centre - didelė Ožio skulptūra. Kiemą puošia Baltų simboliai (kiekvienos klasės).

Pagrindinė dalis

Skamba kanklių muziką. Pasigirsta ragų garsai, skudučiai.

Vedantysis. Sveikinu visus susirinkusius į šią rudens šventę. Sveikinu su Rudens lygiadieniu! Rugsėjo 22 dieną minima ir Baltų vienybės diena, kovose kritusioms baltų tautoms: kuršiams, žiemgaliams, sėliams, prūsams, jorvingiams atminti. Išliko tik dvi baltų tautos: latviai ir lietuviai!

Vedantysis. Ruduo – tai derliaus, talkų ir pabaigtuvių metas, ruošimasis metų pabaigai, žiemai.

Vedantysis – Šiandien atėjome atlikti pačių svarbiausių šventės apeigų,

I. Apsiprausimas

Vedantysis. Religinės baltų apeigos prasideda nuo apsivalymo — dvasinio ir fizinio. Kviečiu visus nusiprausti rankas.

Priemonės: ašotis, rankšluostis, vanduo. Klasių mokytojos pila vandenį, vaikai prausiasi rankas.

Apsiprausimo metu skamba kanklių muzika (įrašas)

Pasidžiaukime šia švente, čia susirinkusia bendruomene, svečiais....Tad kokia graži šeimynėlė šiandien susirinko....

Ratelis “Graži mūsų šeimynėlė” (priedas Nr.1)

II. Aukojimai

Vaikai įneša duonos kepalą ant balto rankšluosčio, javų varpas, pabaigtuvių vainiką,

Vedantysis. Šią dieną atliekamos įvairios apeigos, padėkos dievams, kurie užaugino javus, dievams, kurie juos laistė, kurie šildė. Būtina padėkoti saulei ir ugnelei.

Ratelis: „Mano maišas pakulinis” (priedas Nr.1)

Vainiko įteikimas

Vedantysis. Atkeliavo į mūsų šventę pabaigtuvių vainikas, nupintas iš pačių gražiausių varpų ir norime jį įteikti šios mokyklos šeimininkei. Šį vainiką prašome pakabinti pačioje garbingiausioje namų kertėje ir laikyti iki kitų metų.

Duonos įteikimas

Vedantysis. Ant mūsų delnų šviežia duonelė. Prašom iš mūsų ją priimti. Pajuskite šventą duonos skonį, telydi jus skalsa visus metus (duonos kepalukas įteikiamas Direktorei).

Ratelis „Mikučiukas rugius sėjo” (priedas Nr. 1).

III. Apsivertimas

Vedantysis. Šiandien gamtoje virsmas – susilygino diena ir naktis. Todėl būtina ir mums atlikti dar vieną svarbią apeigą – padaryti kulverstį (norintieji daro kulverstį).

Lietuvių liaudies šokis “Granskveras”

<https://youtu.be/72zybimZ1-k>

IV. Padėka Saulei

Vedantysis. Senovės lietuviams ratas simbolizavo saulę, amžinai besisukančio pasaulio tvarką ir darną. Ratu nuo seno šoko ir žmogus, tikėjęs, kad šokis – geriausia apsauga nuo visų gyvenimo negandų. Pagarbinkime saulelę.

Lietuvių liaudies daina „Užteka teka šviesi saulelė“ (priedas Nr.2)

Lietuvių liaudies ratelis „Tek saulelė“ (priedas Nr.3).

V. Ugnies pagarbinimas

Vedantysis. Labai svarbus lietuvių kultūros simbolis – ugnis. Visoje Lietuvoje ugnis buvo laikoma šventa, todėl reikia ją gerbti, gražiai su ja elgtis.

Vedantysis. Šiandien mes turime aukurą. Uždekime jį, pamaitinkime ugnele grūdeliais, pamaloninkime aukomis.

Vedantysis. Sukalbėkime maldą ir paaukokime javų varpas. Šventa Gabija, būk pasotinta (klasių atstovai neša javų varpas ir meta į aukurą).

Vedantysis

Dėkui, ugnele, už šią dienele (visi kartoja)

Duok sulaukti geros naktelės (visi kartoja)

Apsisaugoti nuo neprietelių (visi kartoja)

VI. Ožio aukojimas

Priemonės: aukuras, šiaudinis ožys, deglas.

Vedantysis. Senovėje žmonės tikėjo, kad ožys lietuvių tikėjime garantuoja gerą žmonių ir gyvulių gyvenimą, gausų derlių. Taip pat gina žmones nuo žūties, ligų, blogos akies.

Vedantysis. Kad mūsų ateinantys metai būtų kuo geresni, paaukosime šį ožį, jį sudeginsime.

Šokis: „Su panela šoku” Su panela šoku

<https://youtu.be/qrHkhUvw3tY>

Baigiamoji dalis

Vedantysis. O dabar kviečiame vaišintis, sušilti prie arbatos puodelio.

Visi vaišinas ir dalinas atsineštomis gėrybėmis, skanauja duonos, medaus, geria ant laužo išvirtą arbatą, bendrauja. Fone skamba liaudiška muzika.

Veiklų komentaras

Auganti ir kasmet vis labiau kintanti Rudens lygiadienio šventė stiprina ir formuoja visos „Šilo“ mokyklos bendruomenės etnines vertybes. Pritaikant palankią ir patrauklią mokyklos erdvę ugdytiniai efektyviai susipažysta su rudens šventės papročiais ir tradicijomis. Gamtos prieglobstis padeda formuoti santykį su gyvąja gamta.

Šioje veikloje ugdomos mokinių kompetencijos:

Kultūrinė kompetencija: tai kultūrinės savimonės ugdymas, atpažįsta etninės kultūros objektus ir reiškinius, supranta šiuolaikinės Lietuvos kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsiasi, keičiasi.

Asmeninės kompetencijos: kryptingai siekia tikslų, įvertina savo jėgas ir priima iššūkius.

Socialinės kompetencijos: padeda kitiems.

Iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencijos: aktyviai ir kūrybingai veikia/mąsto, drąsiai kelia idėjas. Inicijuoja idėjų įgyvendinimą, įtraukia kitus, siekia bendravimo ir bendradarbiavimo.

Pažinimo kompetencijos: geba motyvuotai pažinti save ir pasaulį, įgyja suvokimą apie žmonijos kultūrinę patirtį, plečia akiratį.

Komunikavimo kompetencijos: išsako mintis, išklauso.

Dalykinės kompetencijos: ugdomas etninės kultūros pažinimas, gilina žinias apie gamtą.

Bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencija: Dalyvaudami praktiniame šventės pasiruošime ir veikose vaikai giliau suvokia senovinių ritualų prasmę. Renginyje mokiniai įtraukiami į bendruomenę. Tai skatina visos bendruomenės narių tarpusavio saitų stiprėjimą, užtikrinant gerą mikroklimatą mokykloje, o tai ir yra tinkama terpė, kurioje gali būti užtikrinamas tradicijų kūrimas ir puoselėjimas.

Literatūra

1. Jūratė Čepaitė. Šalavijo rūtelė, 1994, Klaipėda. Ratelis „Tek saulelė“, 70 p.
2. Lietuvių liaudies rateliai ir šokiai, 1991, Vilnius. Ratelis „Mano maišas pakulinis“, 55 p.,

Parengė

Kauno „Šilo“ pradinės mokyklos mokytojų komanda:

Irma Rekuvienė, pradinių klasių mokytoja metodininkė;

Alvija Freidgeim, muzikos mokytoja metodininkė;

Margarita Tomkevičiūtė, šokio mokytoja ekspertė